

Як дасягнуць каардынацый беларускае эміграцы?

(ДРУКУЕЦЦА У ПАРАДКУ ДЫСКУСІ)

Так як у прыродзе, гэта і ў грамадскім жыцці існуюць свае пўнны, сталяе, залезны нормы-законы, якім падлягае ў той ці іншай ступені ўсё існуюча.

Гэта адна із праяваў грамадскага жыцця чалавечства — эміграцыя, пры даўжайшым ейным адрыве ад сваей роднай зямлі, падпадае, больш ці менш, але ўсё-ж падпадае, законам асаміліацый нутранога раскладу на пасобных групах і групах, што пачынаюць веські міжбоку заціце «змаганье», а гэтым самым яшчэ больш раскладаць тое першапачатнае эміграцыінае цлае, хоць і гэнае «першапачатнае» ніколі на бывае я быць я можа запрадуць абсалютным цэлым, асабліва ў дачыненіі да палітычных архентантў.

Успомненую непазблежную «пробу жыцця» — пўную ўзаемнага ўзаемнага раздробленасці на групы і пльні вытрымоўваючы найбольш моцныя, найбольш прынцыповых ды ідэйных групах і пльні кожнае эміграцыі, што лічачца палітычнай. Гэта ўсё законы ведамыя ўсім не ад сяняня.

Ня треба дзеля гэтага ў дзівіцца і рвца сабе валасоў на галаве, што ѹ нашая, наявілікшая ў гісторыі, беларуская палітычная эміграцыя на ўсіх паслядзів, адночленівіднае гэтых прыкрых законаў, бо яны, німільш нам законы, упілываючы на толькі на нас, але бяз выключэння на ўсё эміграцыйныя асяродкі дзівіцца.

Само аднак голае съцверджанье и прызнанье гэтай непазблежнасці і са мага факту, што, бачыце: «мы-ж не адны такія», а як быццам-бы паслядзіўны вынашаў з гэтага — махнуцца на ўсё рукою, зашыца ў найбольш заціце месца, каб «дажыўаць» у супаку і дастатку «свой век», бо ўжо «годзі — на гараўаўся, усёроўна я нічога змяніць не патрабую» — ёсьць наявілікім нацыянальным праступствам.

Хоць успомненыя нам законы і зьяўляюцца непазблежнымі, аднак заўсёды, пры адпаведнай натузе ў розуме, чалавек (палітычны эмігрант), што істотным зъместам свайго жыцця на эміграцыі паставіў адну мету — змаганне за волю свайго Бацькаўшчыны і народу — можа юніоне аслабіць, злагодзіць благое іх на ўзъдзяяне на агульную масу.

Калі гэту працу ўсёведамія сабе на толькі пасобных адзінкі, а як найбольш людзей, тады ѹ ўзъдзяяне раскладанія упілываў будзе амаль што ніяке.

Треба ўрэшце ўсёведамія кожнаму, што кожны эмігрант-Беларус, калі дачакае свайго павароту ў вольную Беларусь, павінен будзе здаць лічбу першага грамадзтва, перад сваім собескім сумленнем з таго, што ён рабіў і зрабіў, што рабіла і зрабіла беларуская эміграцыя на чужыне ў часе няволі Беларусі. Гэта датычыць усіх бяз выключэння, усіх, бо ўсе, кожны, без выключэння, мае ававязак штось рабіць на чужыне такое, што было-бо хоць крыху раўнамерным з тымі географістамі і мукамі народу, што прыгнітаеца, церпіц і змагаеца зь першых дзён сваім панявленнем...

Ніякія тады «споведзі» ці публічныя «каяны» не патрапяць ачысьціць тых, што сяняня што можа ѹ на зусім съведама, у асьляпленыі сваім асабістымі амбіцыямі, выліваючы цізбрамі бруд, балота на ўсё дагэтуль блага ці добра зроблене, але даслоўна на ўсё. «Вымізаць», змыць, съцерці ўсе гэтыя плямы будзе немагчыма, яны застануцца і, хоць увойдуць у гісторыю нацыянальнага змагання, але ўвойдуць, як вельмі наясланыя ѹ агідныя маманты. Ці-ж гэта вялікі «гонар» увайсці падобнымі спосабам на гісторыю? Ці-ж не пара схамянуцца і спыніцца тэнденцыю да росту падобных хварабівых зьяўў? Ці не пара ўрэшце дайсці ўсім беларускім узарыядам нацыянальнымі арганізаціямі, групам, партыям, адзінкам да пагадненія ў прынцыповых сваіх намаганьнях?

Пацяшальнікі ёсьць тое, што ѹ беларускім эміграцыйным жыцці чувади, што раз больш галасоў, патрабуючых згоды, спыненія г.зв. «грызны».

Аднак і ў якім выпадку намаганініх наўніх (вельмі часта з чистымі намерамі) людзей зильпіць у ваднолькавай мосце цэлае, прыкладам дрэва з металем, і дасягніць такога стану, калі ўсе Беларусы будуть «згодна» думаць і паступаць, як адзін чалавек, бо «усё-ж мы за незалежнасць», не дадуць жаданаага выніку. Пры падобных намаганіях зараз-же вылупляюцца адмысловыя «практыкі», што «ні за тых, ні за другіх», а толькі «за народ», «за мужыкоў», а як-ж! «Далоў усіх гэных вучоных, дактароў, прафэсарав... дайце нам, мужыкам словам!» (быццам нідзе нехта спрабаваў адбараць тое слова, калі яно было разумнае). Падобныя лёунгі ёсьць толькі словы, словы-пустацьвет, блеф. Тут-тут жа гэныя «практыкі» пачынць і «дзеіць», ністычны рэжым. Але палітычна мела-б-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветную «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветную «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветную «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветную «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветную «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветную «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветную «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветную «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветнюю «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветнюю «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветнюю «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветнюю «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветнюю «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветнюю «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветнюю «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветнюю «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветнюю «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветнюю «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветнюю «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветнюю «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветнюю «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

«заклікі», «выклікі» ды тварыць розныя «турараорганізацыі», «трэйдія» ці «дзеіць-тая» сілы, словам нисусеветнюю «туфту», як вельмі трата падобнае «творства» азначылі вязні савецкіх канц-

пушчаньць у съвет усялякія «вограны», пайнфармаваныя асветчаныне надруш-

Міхась Кавыль

Літаратурны Дадатак

Новыя Вершы

Баляды аб Танюшы

1

Зъ ёю ў жыце ірвай я валошкі.
Тады яна была амаль дзіў.
На гназдо курапаткі ножкай
Наставіла, ойнула і наўцёк...

— Таня, Таня, гэта табе здалося:
Ты іх не падушыла, не!...
І яна ў нейкім дзяцінам перапалосе
Вачамі сінімі глядзела на мяне.

2

Дні ішлі... Каласіліся нівы...
Дні ішлі... Царусілі сьнігі...
Маладосьці бясыпечнай, бурлівай
Узвіліся ѹ над намі съцагі.

Акрыляла у росьце надзея.
Даень вясновы прынёс навіну:
Нечакана, нядумана неяк
Я у Танюшы ў вачох патануў.

3

Неба сіняе, сінле,
Даль іскрыста-сreibная.
Радасць мая ізэрбная
Зайнела інлем.

Коні — ветры хуткія,
Як Танюша, пудкі.
— Захініся хусткаю
Перад ночы пусткаю.

— Усе дарогі згублены,
Ні агнёу, ні месяца.
У кажухох мы дубленых,
Даёв ѿ санях зъмесцяцца...

І пайшлі, і пайшлі вараны...
Пад дугой залівацца мэдзь;
Ветры буйны, ветры начинны
За санмы усьпываюць ледзь-ледзь.

А ѿ Танюшы салодкія губы,
А ѿ вачох брузовая квець.
— Мне з табою і ѡтпла, і люба.
На край съвету-б вось гэтак ляцець.

4

Гэта было даўно. Пакінучы
Давялося мне бацькаў парог.
Сустракаў я на маля дзяўчынку.
Але Таню сустрэць на мог.

Каляндар

Смалой і мёдам пахне у бары,
На небе ѿ скованкі гуляюць хмары;
А дзесяц дзяцлы, лясныя дактары,
У хворых дрэу адлічваюць удары.

Ня стогнуць дрэвы, ведаюць — вясна
Залечыць раны сокам і жывіцай.
А вунз за хмары пляціца сасна —
Хутчэй съятла, хутчэй ципла напіцца.

Барэзін косы чэща вецярок,
Асіны крохчуць, размынаюць плечы.
На ўзлесцісі бусел учашчае крок,
Склікае жабаў і гадзюк на веча.

Казюляў, мошак славіць салавей,
І мне зязлю дубга жыць прарочыць.
А пад намагам ѿ леташній траве
Гарада блакітнай пралескай вочы.

2
Сонца съпелы сноп
Гарачымі дзідамі коле.
У лузе горды кол,
А мэтлікі вышылі поле...

У поце дзень змлее,
Маланкі ўзмахнулі сярпамі...
Долу, спразе ўлеў.
Малоціць гром неба цапамі...

Чуеш калаў грук
Блакітнаю ноччу на полі.
Боль залатых рук
Вадзёрая песьня утоліць.

Ноч змахнула сон
Астатаній усьмешкай дзяўчыны...
Зор цымяне звон,
І зоры пайшлі на спачынак.

Сонца съпелы сноп
Гарачымі дзідамі коле.
У лузе горды кол,
А мэтлікі вышылі поле...

3
Прытуліўся прамен.
На чуваца птушак звону.

Верабі толькі свараца
дзесяц за сялом.

Быццам жартпушка над вяршлай
Махнула перабітам
з залатым крылом.

Пасыялелі вятыры, вербам чухаюць
[грыви],
Сыплюць лісьце пад ногі, адзівінёшы
Жураў-үзекачы, пачакайце!

Куды вы?
Не займаўся ѿшчэ арабінаў пажар.

Як ізроб'е, туман.
Лес, як старцавы косьцы.

Чыпніць заяц кажух —
у разорах паздром.

Паглядзі, і ѿ цябе нежаданая госьця
Валасы падмарожвае серабром...

4
Паглядзеў у вакно і здалося —

Зацівілі белым цвятам сады...
Разгубляля ружовая восень
Залатыя па сънезе съяды.

Па раце у блакітных падковах
Пракаціўся ѿ дрыготках мароз.
Пад страхою аздобаю новай
Кіяшы васільковыя сълёз...

Гэта плакала восень па леце,
Успамінаючи радасны май...
Божа мой, а я толькі прыкметці,
Што на яблынях цвету няма...

Што лятаюць над садам у небе
Мільліядрэ пабеленых мух...
Што зіма, срэбна-сънечная лебедзь,
Падарыла зямлі ѡцплы пух...

1952 — 1953 г. г.

ХОЦЬ ЛІСТАМ ЗЕЛЯНІЦЦА

Пачарнела золата. Да плоту
Гоніць вецер. І маўніць нівошта.
Дрэвам неба зъледзяней лістай.

Прачыталі, дрогнілу ахвяры
І ўзыхнулі — прысуд ня суворы:
Як мячы скрыжуюцца на хмарах,
Зноў лісты зь лістамі заговораць;

Пацячэ з карэнін да вяршлін
Сок салодкі, пахкая жыўціца...
Хай мяне-б карэнін адшукалі
Пад зямлі... Хоць лістам зеляніца.

1953

Зустрэчы з Янкам Купалам

(Працяг)

У КІЯВЕ

Перад далёкім падарожжам да Алма-Аты мы яшчэ раз зустрэліся з Янкам Купалам у Кіеве, у трапезні 1939 году, на славутым Шчучэнкаўскім пленуме Саюзу савецкіх пісменнікаў СССР. Разам з многімі ўдзельнікамі пленуму Іван Дамінікавіч жыў у готэлі «Кантынэнталь». Мы бывалі з ім разам на паседжаннях пленуму, разам глядзелі «Вагдана Хмяльніцкага» ѿ тэатры імені Франка. Часта паста праводзіў вечары ѿ таварыстве ведамага песьніара Васіля Іванавіча Лебедзева-Кумача.

У нашым цвітучым Кіеве Янка Купала найбольш любі тыха чароўныя вуліцы, кварталы і паркі, што выходзяць да высокага берагу Дніпра, — увесе маляўнічы прастор ад Валадзімерскай горкі да Аскольддавай могілы да Ляўры, які ўражае ѹ ачароўва ѿх гасцей.

Былі першыя дні травеня. Шырокія кароны малугных дзярзяўляюць стаялі, быццам ніякімі, кварталы, кіевлянінамі. Дніпроўскія съхілы пераэрэўваюць сады бела-ружовы пояс. Ясны, сонечны дзень ціха шумеў у густых пляцэнці гальля. Задняпроўская бязьмежная далина сінім крыштальам. Унізе мяняўся пад сонцам вялікі і паўнаводны Дніпро. Вада з кожным днём прыбывала.

Мы выходзілі з Крэшчачіка на кіяўскія кручы.

— Так вось гэты прыгожы будынак — кіяўскі палац піліярні? А як называецца сад пры ім?... Піянірскі? Цудоўны сад! Дык пасядзім на лаве ѿ гэтай цішыні... Ніведама, калі давядзецца хадзіць тут узноў.

І паэта сядыа на лаве ѿ садзе. Выбіраў такую, з якой адрэзу было б відаць сінія завароты Дніпра і біскрайную задняпроўскую далину.

НЯ ШУКАЙ

(Адказ на «Просьбу»)

Ня шукаі, каханы, дарагі,
Не прасі ѿ нікога дапамогі:
Замілі холадныя съягі
Да мяне тэйжныя дарогі...

Як съяцна, дрымучая тайга
І драты калючыя навокал,
Ды паўёне съмартельная туга
Туманамі цёмнымі шырокі...

На Радзіме пэўне васількі
Рассыцівілі, і сходзяцца дзяўчычы...
Толькі я забылася які,
Раз які забойца мяне сватаў...

Ты мяне галубіў, цалаваў,
На губах цвілі маіх півоні...
А ціпер съсівела галава,
Як тайга, шчарнелі мае скроні.

Я цябе чакала па вайне,
А прыйшлі разбэшчаныя каты
І, як туго злыдніцу, мяне
У падзямельле кінулі за краты.

За цябе на зыдзекі я пайшла,
За цябе жыву я у авабе:
Можа, дасыць Бог, цяжкай скала
Ад пакут на веke мяне забвіць...

Ня шукаі, каханы, дарагі,
Не прасі ѿ нікога дапамогі:
Замілі холадныя съягі
Да мяне тэйжныя дарогі...

1953 г.

*

Адгудзеў суладна, на зывінцу
Мой варштат, аддадзены другому.
Сълепіць вочы зыркі агні
Незнамёмага новага дому.

Што тайца — горыч не скаваць:
Ня крываўці венік мае руکі,
Але плюю вочы, як сава,
На агні далёкі Бонд-Бруку.

Нехта скажа — чыхні і ня дбай:
Шыя будзе, а хамут гатовы...

Адзівінёшы сябра мой «гут бай».

Добры вечар, венік, сябра новы.

*

Я твой абрэз, адзінную уছеху,
Пастаўлю ѿ рамы залатой на стол.
Ён — твой прамень, замоўкунуаша рэху.
Мяне сагрэе і разбудзіць. Навакол

Зямное кулі паліту у маражах
Цябе шукаць — ужо каторы раз.

Ды ўсё адну, адну ўсё бачу пару:

Мой горкі сум, маўклівы твой абрэз.

Міхась Кавыль

Мы ціха пераходзілі над стромаю ѹ павет» у сваім перакладзе беларускаю мову.

ПАСЬЛІЯ БУРЫ

У сяле Калініна Саратаўскай вобласці ѿ вадзін із першых дзён ліпеня мне трапіла ѹ руки газета «Камсамольская прафда», і я здрыгануўся, з болем сэрца прачытаўши паведамленне пра то, што 28 чэрвеня 1942 году трагічна памёр народны паэт Беларусі Янка Купала...

Тады мне было ня ведама, дзе жыў у тагі гады Купала. Цяжкую, журботную вестку я ўспрыніў як горкую вялікую страту сярод наўзлычоных стратай нашага народа на воіненых дарогах вайны.

Хутка пасля вайны прыйшоў першы ліст ад Уладзіслава Францішкайна. Луцэвіч. Міне ўзноў уразіў (як калісці нумар «Камсамольскай прафды») вялікімі лістарамі надрукаваны на канверце штампом «Музэй Янкі Купалы».

З лістоў было відаць, што верны таварыш Івана Дамінікавіча, няўтомная Уладзіслава Францішкайна, жанчына кіничай энергіі, усю свою любоў і гарача апеку перанесла ціпер на жывую спадчыну — музэй свайго вялікага друга. Кажын ліст яе пачынаўся славамі пра яго і заканчваўся ягоным іменем... Яна ўзваршчіла і палка прадаўжала жыць ягонымі жыцьцем.

...У чэрвені 1947 году, прыехаўши ѿ Менска, мы ціха ішлі цераз горад пешкі. Нам хадзелася лепей аглінцур. Менск пасля вайны. Цяжкія руіны яшчэ расказвалі пра съяды вялікай наўзлычыні... Ніякія падзвініцы, сады, вуліцы, паслядкі, новыя садкі.

Я ўспамінаў і расказваў свайму спадарожніку пра першыя адведзіны сталіцы Беларусі. Пра будынак на вуліцы Кастрычніка, пра галінку барбарыс... Каго мы з нашых прыяцеляў зустрэнем цяпер?..

ЯК-ТВАРЫЛАСЯ ПЕСНЯ

Есьць у Янкі Купалы адзін задушэўны і ўзварушлівы верш, які асаўліва людзь беларускія чытачы й беларускія пазы. У ім у сыцілі форме быцца пе- раказаная ўсё сумная доля беларускага селяніна Янкі за стары часоў — як ён нарадзіўся, а зязолька кукавала, як ён сеў хлеб, а багачы жали, як ён вызыбўся сілы добрай і памёр, а людзі, шкаду- ючы яго, казалі: «ой, на што-ж памёр ты, сейбіт!... Сыпі саколік! ку-ку, ку-ку!»

Гэны верш так і заведца: «А зязолька кукавала...». І чымсыці доля таго бед- нага працаўніка Янкі быцца-бы нагад- вала калісі долю самога пазы:

Як на світ родився Янка,
Як дитина плакатъ стала,
Маті з піснею гойдала,
А зозулька кукавала:
Ку-ку, ку-ку! кинь докуку!
Спі, саколік! ку-ку, ку-ку!

*
Як на сьевет радзіўся Янка,
Як заплакаў многа-мала, --
Пела маці над калыскай,
А зясолька кукавала:
Ку-ку, ку-ку, кінь дакуку!
Спі, саколік! Ку-ку, ку-ку!

Тады-ж у чэрвені, падчас нашага першага прыезду ў Менск на Купалаўскія чытаніны, на адным з абедаў у Ляды- славы Францішкайны нашыя беларускія прыцяцелі прыпомілі гэты верш. Але яны пачалі ня дэклямаваць яго, а пя- яц... Мэлёдко на слова верша добра ведалі беларускія пазы Пятрусь Броўка, Пётр Глебка, Піман Панчанік, Максім Лужанін. Гаспадыня пяяла гэту песьню разам з імі.

Беларускія пазы расказвалі, што музыка гэтай песьні злажылася нямаведа- ма як, у коле прыяцеляў Купалы, — песьню прыдумалі самі пазы. Яны силь- вали яе калісі разам з аўтарам — Янкам Купалам у гады 1930—1932 таксама за сталом, падчас таварыскай блеседы. Мэлёдка была сумная і шырокая, як у многіх народных песьнях, і такая про- стая й сардочная, што, пасля двух па- тарэнняў першага куплету, мы ізь Сыціпанам Крыжаніўскім маглі ўжо падпяваць нашым прыцяцелем, а потым сильваваць яе разам з імі беларускаю мовою. (Тут я падаю тэкст у майі пера- кладзе).

Як підріс, підняўся Янка,
Пастушком як став помалу, —
На жаліці грав день цілій,
А зозулька кукавала:
Ку-ку, ку-ку! кинь докуку!
Паси, хлопчы! ку-ку, ку-ку!

*
Як падрос, падніўся Янка,
Як ганіць стаў ў поле стала, —
На жаліцы граў дзень цэлы,
А зясолька кукавала:
Ку-ку, ку-ку, кінь дакуку!
Паси, статак! ку-ку, ку-ку!

У гасціях у «цёткі Купаліхі» была гэ- тага вечару й народная артыстка Бела- рускія сильвачка Рыта Младэц. Яна была ўражаная і захопленая новай песьній беларускіх пазы. Ейнае сэрца ўзвару- шыла якраз мэлёдкая песьня, дзіўнае зыцьцё пазы з тэкстам, бо слова яе — гэты, даўно ўжо храстаматыўны верш Купалы — яна ведала й любіла змалку. Сильвачка без канца прасіла паўтараць куплеты песьні і сама сильвала з усімі:

з славай, бо ў песьні іхнє ўміранье засталося вечна жыцьць. А ці-ж увекавечыць песьня змаганье і ўміранье патомкай? Не! Бо мы змагаемся і ўміраем за чужое!

АЛЕНКА. Шмат хто і з нас ужо змагаецца і ўмірае не за чужое, а за сваё, а песьня аб іх ужо не забудзе.

ЯНКА. Гэта адзінкі, мілая Аленка. А душа агульна- грамадзкая яшчэ дрэме.

АЛЕНКА. Сыкіне сваю дрымоту і душа. Абы толькі гэтыя адзінкі, што ўжо змагаюцца, больш ясных паходняў распалілі і асьвяцілі съцежкі ўсе для паўстаючай грамады.

ЯНКА. Што-ж, можа і праўда твая, Аленка. Мы як-бы начынаем ужо адплюшчваць вочы і паўстаўцаў проці тэй паганай маны, што мы на ёсьць я. Але яшчэ хістаемся то ўправа, то ўлева. Яшчэ ясна азначанай мэты на можам сабе ўявіць. А мэта ў нас адна. Калісі Амэрыканцы, зма- гаючыся з Англіяй за сваю незалежнасць, напісалі на сваім сцягве несъмяротныя слова: «Амэрыка для Амэры- канцаў». І гэта памагло: сягноны Амэрыка вольная. Па- вінны пайсыці і мы па яе сильдох і напісаць агністымі ру- намі на сваім сцягве: «Беларусь»...

З ЎДАЧАЮЩІМІ

ЯНКА — АЛЕНКА — МІКІТА

МІКІТА. (Да Янкі, падышоўши да яго пры апошніх словамах і не пазнаўшы). Пане мусью, можа патрабуеце маркі? (Пазнаўшы). Ах, гэта вы, меджду прочым, пане прафэсар!

ЯНКА. Во, неспадзянавае спатканьне! Як маецца, пане рэгістратар?

МІКІТА. Дзякую, меджду прочым. Так сабе. Нішто сабе. Што-ж вы тут парабляеце?

АЛЕНКА. Мы прыехалі татку з палону вызваліць. Бачыце, Немцы яго ў вабос пагналі, дык мы, баючыся, каб яго ў Нямеччыну не загнапі, паехалі ўсьлед на падмогу. То-ж у мяне адзін татка на целым съвеце, павінна рата- ваць!

МІКІТА. Так, так! Было-б няважна, каб зьвезды з хаты алошніга, меджду прочым, бацьку.

ЯНКА. А што вы тут парабляеце, пане рэгістратар? Маркі людзям раздаец?

ЗУСТРЕЧЫ З ЯНКАМ КУПАЛАМ

(Заканчэнне)

Як великий віріс Янка,
Як став сіять циро, дбало,
На ріллі співав про долю,
А зозулька кукавала:
Ку-ку, ку-ку! кинь докуку!
Сій ти смужку! ку-ку, ку-ку!

*
Як вялікі вырас Янка,
Як стаў сіять циро, дбало,
На ріллі співав про долю,
А зозулька кукавала:
Ку-ку, ку-ку, кінь дакуку!
Сій палестак! Ку-ку, ку-ку!

Артыстка хацела добра завучыць ма- тывы песьні. Яна ўмовілася з таварыша- мі, што на другі дзень прыйдзе ў госьці да жонкі пазы з беларускім кампазы- тарам, каб запісаць песьню, — перала- жыць яе на съветавую мову нотных зна- коў.

Рыта Младэк гэтак і зрабіла. На другі дзень увечары разам з кампазытарам мы ўзноўні напівали Купалаўскую песьню:

Як не сіяя добре Янка,—
Все чогось невистачало:
Янка сіяя — люди жали,
А зозулька кукавала:
Ку-ку, ку-ку! кинь докуку!
Жати будеш! ку-ку, ку-ку!

*
Як на сеяў пільна Янка, --
Усё чагосьці не ставала:
Янка сіяў — людзі жали,
А зозулька кукавала:
Ку-ку, ку-ку, кінь дакуку!
Жати будеш, ку-ку, ку-ку!

Цераз дзень меўся адбывацца вялікі агульнагарадзкі вечар, прысьвечаны пя- цігоддзю з дня смерці Янкі Купалы. Рыце Младэк прыйшло на думку за- сильваваць новую нашу песьню на гэтым вечары. Мы падхапілі гэты намер ар- туристкі і пачалі прасіць яе неабходна вы- кананца сваю абцанку...

Беларускія пазы ѹ госьці прычыталі сваю пазі, прысьвечаныя памяці Купалы, і восты наступіла другая частка вечара. Выконвалася многа харавых і сале- вальных песьняў на слова пазы. Вершы Янкі Купалы — таксама, як Пушкіна, Шаўчэнкі й Франка, — даўно ўжо гучылі ѹ народзе і перакладаліся на заду- лы народнай песьні...

Мы сядзел ѹ першых радох залі, зь нецярненым і глыбокім хваляваньнем чакаючы выхаду на сцену нашага ар- туристкі з новай песьні. Ці адважыцца яна прасильваваць у такой вялізарнай аўдыторыі яшчэ не ўстаноўленую, не ад- шыліраваную, няведамую нікому песьню?...

Але Рыта Младэк выйшла ѹ начала сильваваць. Ціхі я чула паплылі ѹ залю першыя куплеты ўзварушлівай, сумной песьні пры Янку. З кожным новым ку- плетам голас нарастала, хвала цудоўнай мэлодыі становілася для слухачоў пры- вычнай, здавалася-б, даўно чутай, зна- май і роднай! Тысяча людзей у залі чули знамёныя слова, якія ад цяпер, здабы- шы залатыя крылья музыки, маглі ля- цець па ўсім съвеце...

Слухачы сядзел ўржаныя, ачара- ваныя.

Так вось сильвачка дайшла да апо- шніх двух куплетаў:
Як старым, старым стаў Янка,
Як згубілася сила вдалай,
Баяв байку-казку вінкум,
А зозулька кукавала:

Ку-ку, ку-ку! кінь докуку!
Годі баять! ку-ку, ку-ку!
Як хавалі люди Янку,
В тихіх тузы промовляли:

— А чому ж пomer, сіяя наш!...

А зозулька кукавала:

Ку-ку, ку-ку, кінь дакуку!

Спи соколик! ку-ку, ку-ку!

*

Як старым, старым стаў Янка,
Як пазбіўся сілы ўдалай, —
Баяв байкі-казкі ўнукам,

А зозулька кукавала:

Ку-ку, ку-ку, кінь дакуку!

Годі баять! ку-ку, ку-ку!

Як хавалі людзі Янку,

Галасілі многа-мала:

— А нашто-ж памёр ты, сейбіт!...

А зозулька кукавала:

Ку-ку, ку-ку, кінь дакуку!

Спи, соколик! ку-ку, ку-ку!

*

Як старым, старым стаў Янка,

Як пазбіўся сілы ўдалай, —
Баяв байкі-казкі ўнукам,

А зозулька кукавала:

Ку-ку, ку-ку, кінь дакуку!

Годі баять! ку-ку, ку-ку!

Як хавалі людзі Янку,

Галасілі многа-мала:

— А нашто-ж памёр ты, сейбіт!...

А зозулька кукавала:

Ку-ку, ку-ку, кінь дакуку!

Спи, соколик! ку-ку, ку-ку!

*

Як старым, старым стаў Янка,

Як пазбіўся сілы ўдалай, —
Баяв байкі-казкі ўнукам,

А зозулька кукавала:

Ку-ку, ку-ку, кінь дакуку!

Годі баять! ку-ку, ку-ку!

Як хавалі людзі Янку,

Галасілі многа-мала:

— А нашто-ж памёр ты, сейбіт!...

А зозулька кукавала:

Ку-ку, ку-ку, кінь дакуку!

Спи, соколик! ку-ку, ку-ку!

*

Як старым, старым стаў Янка,

Як пазбіўся сілы ўдалай, —
Баяв байкі-казкі ўнукам,

А зозулька кукавала:

Ку-ку, ку-ку, кінь дакуку!

Годі баять! ку-ку, ку-ку!

Як хавалі людзі Янку,

Галасілі многа-мала:

— А нашто-ж памёр ты, сейбіт!...

А зозулька кукавала:

Ку-ку, ку-ку, кінь дакуку!

СЛУЧЧЫНА

(Працяг)

СЯЛЯНЕ СЛУЧЧЫНЫ

Праводля гусьціні насељніцтва Случчыны займала першое месца на Беларусі. У 1914 годзе тут на адзін квадратны кіляметр прыпадала 60 чалавек сельскага насељніцтва. На Случчыне, як ведама, нямаў буйных гарадзікі паселішчаў ні прымесловых асяродкаў, таму гусьціні насељніцтва тлумачыцца эканамічным становішчам краіны.

У дарэвальційны часы на Случчыне налічвалася 82,2% беларускага насељніцтва. Гарады й мястечкі пераважна былі заселены жыдамі. Случчакі налічлены лепшымі рысамі нашага народу. Яны рослыя, прыгожыя тварам, настойлівія ў працы, ініцыятыўныя і на любіце пакладацца на шчаслівы выкладак, або на другіх, у тут яны на вераць, пры самых складаных абставінках і настырнільных умовах жыць даюць сабе самі раду. Случчакі маюць гонар і пачуццё чалавечай годнасці, яны шчырыя сыны свайго бацькаўшчыны. Яны неахвочыя на рэзыкоўныя і неправераныя ўчынкі. Характэрна іх рысы зьяўлецца цвёрдая вера і правераная ўпэўненасць у пераможную силу ведаў і іхнюю рашающую ролю ў жыцці. Адсюль ведамае імкненне да асьветы і ўпартасці да аўладання відзінкамі ведаў. У гады развалу ўсяго трыўчынага ладу, ініціяту, крэзысаў, у часы розных акупацый, пераменай уладаў у выніку ваеных дзеяній, Случчакі не адракліся ад ганаровага абавязку за ўсялікую цану на перарыў і на прыпыніць асьветы моладзі. Яны не падаліся часовым настроем насыдлемі адзінкам, якія спасылаліся на выпадкі, калі высокаасьеваныя асьбі ў гэтых ліхія гады часам сядзялі без хлеба. Тому толькі высокай съедамасці Случчакоў тлумачыцца той становічы факт, што ўсе пачатковыя школы працавалі нармальная, будучы на ўтрыманы насељніцтва. Захаваліся і з поўнай нагрузкай працавалі таксама й сараднія школы. Больш таго, колкаваць іх усіх з павалічалася. У Случку, апрача раней існуючых дзівюх гімназіяў, была яшчэ адчыненая беларуская гімназія, якая на дэзвічайна паспехаха разъвівалася. Адчыненыя былі дзівие гімназіі ў Нясвіжы і прагімназіі ў мястэжу Урочча. Сараднія школы былі перапоўненыя сялянскай моладзьдзю і мелі раўнажежныя клясы. Каб толькі моладзь вучылася бацькі-сяляне на ўскрайках гораду або ў бліжэйшых вёсках знаходзілі кватэры і прыстасоўвалі іх для жыцця і прагатавання лекцыяў: прывозілі свой матарыял, складалі печы і камінкі, дастаўлялі арап: усім для асьвятління, бо газы дастаць у тых часы не было магчымасці. Харчаваліся тым, што бацькі прывозілі з дома. Так і вучыліся, канчалі гімназій, камэрційную школу ды сяпляшаліся папасць ў вышэйшыя школы.

ЖЫЦЦІЕ І ЗВЫЧАІ БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСТВА СЛУЧЧЫНЫ

Азнаёміўшыся з Случчакамі, к месцу Пасылья вясёлых і гучных двутыдніевіх съявитаў, мясаеду і дойлага цяжкага частка якіх ужо была адмаліваная ў глядзішча на скупасць харчаванняня. Вялікага Посту людзі дачакаліся Вербніцы. К гэтаму Беларусы любіць свое старасвецкі абрэды й звычай, шануюць і прытым-хадзяць съявиту з асаблівым замілаваннем рыхтующа дзяўчыні. Яшчэ загадзя да Вербніцы нарэзваецца пук вярбы, зачудыці яшчэ селяніна, даюць адпраўнай, яшчэ селяніна, якія павінны быць роўнія і выгоністыя. На пра-

Як дасягнуць каардынацыю беларускае еміграцыі?

(Заканчэнне)

дущ, усе будзе задаволены і скончыца тады разъбіццё.

Гэткім чынам мы, эміграцыя, як толькі назначная частка ўсяго нашага народу, можам выбраць толькі сваё эміграцыю, лякальнае прадстаўніцтва, якое ёкім выпадку на будзе й на можа быць прадстаўніцтвам дзяржаўнага характару, а таму й на будзе магчымы выбутаць ад імя ўсяго беларускага народу, бо край у тварынны яго ўдзелу ня браў. Са мае-ж галоўнае гэта тое, што эміграцыя мае ніякага права самахоць развівацца, зліківдаўшы тэя ворганы, якія былі створаны гістарычна, вольным усеса-народна выбраным прадстаўніцтвам — 1-ым Усебеларускім Кангрэсам. Ад тра-дышы нашае законіка дзяржаўнасці на мае ніякага права й на можам адмо-віцца. Калі-б у пагоні за танным пагадненнем, пагадненнем на часіну, на восьмілітні візіі гэтае «згоды на часіну» ці «развязванінні», то як-же съмешна і дзяніцца мы-б выглядалі перад усім съветам, перад суседзямі, што не патра-пілі, на мелі сілы й здолнасць захава-ваць і выкарыстаць гэткі магутны па-зытыўны палітычны капитал? З намі пе-расталі-б лічыцца, як із салідных парт-нрам, бо такі крок на выглядае на са-ліднасць і дзяржаўную дасыпеласць. Празь нейкі час, я веру, знайшлісь-б людзі, што пабачылі-б, якое глупства мы зрабілі. Пачаліся-б спробы папраўляць, як час быў-бы страчаны на пустое, не-патрабнае, і хто ведае, у якім навыгод-ным становішчы альпінулася-б уся наша справа, бо нашы «прыятели» тады на спалі-б, а толькі цешылі-б ды рабілі-б сваё.

Ісці трэба, мне здаецца, іншай дарогай. Рада БНР складаецца зь людзей, што прадстаўляюць паасонія палітычныя партыі, грамадскія арганізацыі і установы, і прости за людзей беспартыйных, але выявіўших сабе ў нацыянальной працы. Ёсьць сілры Рады ў розных краінах рассяяленыя беларускія эмі-грацыі, ёсьць яны, хоць на ў значайнолькасць, у краі.

Ёсьць палітычныя ўгрупаваныні, што з тых ці іншых меркаванняў падтрымліваюць БЦР. Но ўсе й там людзі bla-gia. Шмат ёсьць разбежнісць у да-чыненіі да асобы прэзыдэнта: адны ха-целі-б бачыць ім толькі інж. М. Абрам-чыка, а некаторыя — Р. Астроўская, а якіх іншых — ні таго, ні другога. Але ад гэтых скажам далей.

Усе божацца ю клянцца, што яны за вольную й незалежную Беларусь, і ў шмат якіх выпадках гэта ўпраўды так (адкінем тут непатрабныя інсінгацыі ці выразы авантурных элементы, бо ўсі ёсьць). Не здарма-ж ворагі беларускіх справы пашыраюць думку, што бачыце, шавіністыя зрабілі штучны падзел і су-мисля «назначылі» двух прэзыдэнтаў, каб лягчэй «ашукаць» наўных Белару-саў і адараўцаў іх ад сваіх «братаў» Ра-сейцаў.

Дык пара ўжо гэтым «шавіністым» ад-кінць гэны «штучны» падзел, бо ён за-праўды штучны і шыдлы.

Хутка мае адбыцца чарговая сесія Рады БНР, на якой пасля разгляду акту альных спраў дзейнасці Рады ў мі-нульты, належыць паставіць найбольш актуальнае: справу рэарганізацыі Рады з мтой скансілідавання ўсяго беларус-кага грамадзянства вакол яе. Рада БНР павінна будзе, на наш пагляд, звязнічна-ца да ўсіх палітычных партыяў бяз вы-ключэння (ці яны дагэтуль падтрымлі-валі БНР ці БЦР), да ўсіх грамадскіх арганізацыяў бяз выключэння, да ўсіх выдатных адзінак беларускага вызволь-нага руху з заклікам падтрымлі-ваць Раду і выдзялэвагаць у ўйны склад сваіх прад-стайнікі. Як, калі і дзе гэта правесці — апрачу ўсю працэдуру адмысловую камісію. Паслы гэтае неабходна будзе зараз-ж склікаць пазачарговую сесію Рады, на якой канчаткова паддаецца пад аблерканаванье кандыдатура на прэзы-дэнта Рады БНР і выбар генага канды-дата з перадачай яму гістарычнага тэ-стаманту, а таксама створыцца аўтарытэтны ўрд БНР. Гэта правесці тым ля-чай, бо прэзыдэнт М. Абрамчык на раз ужко выскажаўся, што ён ахвотна пера-даў-бы свой мандат такому кандыдату. Цяпер нікто не павінен хварэць і хва-ливца: а каго-ж выбраць? Важна ася-гнуть прынцыпава паразумевыне, а вы-бяруць найбольш адпаведную асобу.

У дачыненіі-ж да палітычных партыяў падобную працу варта было-б пра-весці Беларускім Нацыянальнаму Цэн-тру (БНЦ). Прэзыдэном БНЦ мог-бы ў вельмі хуткім часе звязнічна-ца да ўсіх беларускіх незалежніцкіх палітычных партыяў бяз выключэння із заклікам правесці нарады сваіх партыяў ды па-сласці дэлегатаў на канфэрэнцыю БНЦ, як каардынацыйнага цэнтра палітычных партыяў. Гэтак канфэрэнцыя магла-б аб-лекаваць пытаныне дачыненія партыяў ды беларускіх дзяржаўных ворган-аў і перавыбраць каардынацыйны ка-мітэт, які дагэтуль называўся прэзыдэнт-м БНЦ. Чым хутчэй БНЦ правядзе-

падобную акцыю, тым будзе лепш і ляг-чай дасягнуць узгодненасць у дзяржаў-ных ворганах.

Ці патрабныя наагул два ворганы: Рада БНР і БНЦ? Вязумоўна, бо яны ў нікім выпадку не пакрываюцца. Ра-да БНР, як дзяржаўны, панадпартыі на варожыя групы, аліўваючы ўсё да-слюшніе і завуць да нечага няведамага «новага».

Разбураць, пагана нішчыць ўсё — да-зваляць нельга нікому.

Калі ўзяць канкрэтна, дзеля прыкладу ЗГА, дык тут найбуйнейшая грамадскія арганізацыі гэта БАЗА (Беларуска-Ам-рыканскіе Задзіночаныне). Беларускі Кангрэсавы Камітэт і Задзіночаныне Беларускія Моладзі. Могуць яны на зда-роўе і бяз шкоды адна другой існава-цияпір і надалей, у будучыні, побач, і цялуюцца ў вадно — гэта іхнай нутра-народа справа. Толькі ўжо цяпір, калі яшчэ й не адбылося пагадненне «згары», яны могуць і павінны, калі хочуць мець за-прауды добрае беларускае імя, вырачи-ся шкоднай конкурэнцыі ў прынцыпо-вых агульнабеларускіх справах.

Гэтты мы маєм наўвеце звязкаваныні агульных нацыянальных съвятаў, вы-ступленінья, як Беларусаў, навонкі, культурных імпрэзаў. Каждая арганіза-ция ладзіць гэта пасловіцу ў вадным

тымсамым-ж горадзе ці паселішчы і шырокасці дзейнасці кожнаму. Кажны

Беларус можа бамбараўца вусна ў ніялпазантні, хутчай вяла і нудна! Ці-ж пісмова свае арганізацыі, да якіх ён можна, прыкладам, арганізацыі су-належыць, але неабходнасць хутчайшага выхаду з тупіка, аб непатрабной дубля-вансаці і рабіць націск на кіраўніцтва історычнай арганізацыі, каб яны ўзрешце звязнічна-ца для Амерыкі на толькі спраўай прэсыціжу, але таксама звязнічна-ца для пасловіцы «згары».

Звязнічна-ца для Амерыкі на толькі спраўай пасловіцы «згары».

Запылі на штогоднім парадзе лёяльнасці тэты наш голас да кіруючых колаў, ад ў Нью-Ёрку выступаць пад агульным ан-

шлагам «Беларуская этнічна група», а ўжо справа другады, што ў гэты

групе могуць выступаць розныя арганізацыі іншых людзей, якія разъбіццё, аднак апошнім часам вядзеніца інтэнсіўная праца ў кі-

рунку пагадненіні, якое хутка, пэўна, адбудзеца. Там таксама вялікія засыці-

стварыць, сваю мастацка-тэатральную рогу выклікала асоба прэзыдэнта, аднак

нашыя дзеячы ды арганізаціі пададуць магчы-гэты справе.

Пашыральным фактом ёсьць тое, што нашыя пісменнікі пачынаюць пакрысе складаны, тут патребна будзе шмат пра-

адкідаць гнілое «палітыканства», а больш звязніца творчай працы ды друкава-

цца свае творы ў выданіях, якія пытчоўся, пачнуць лаяць. А. Сывіласцікі ды ра-

біць розныя здагадкі, чаму гэта ён рап-там вылазіць з падобнымі прапанаванімі?

Ня гледзячы аднак на ёсць гэта, мне асабісты, здаецца, што беларускі эмі-

граўцаўца ў Беларускім Інстытуце Навукі й грацыі хопіц здольнасць, умепнія і сі-лы, каб справу пагадненіні давесці да жаданага ўсім выніку.

Падобных-ж спосабаў ёсьць вялікія гармонія. Працэс гэты досьці доўгі і складаны, тут патребна будзе шмат пра-

адкідаць гнілое «палітыканства», а больш звязніца творчай працы ды друкава-

цца свае творы ў выданіях, якія пытчоўся, пачнуць лаяць. А. Сывіласцікі ды ра-

біць розныя здагадкі, чаму гэта ён рап-там вылазіць з падобнымі прапанаванімі?

Ня гледзячы аднак на ёсць гэта, мне асабісты, здаецца, што беларускі эмі-

граўцаўца ў Беларускім Інстытуце Навукі й грацыі хопіц здольнасць, умепнія і сі-лы, каб справу пагадненіні давесці да жаданага ўсім выніку.

Падобных-ж спосабаў ёсьць вялікія спасылкі на пагадненіні дзяржавы съвету. За-між пустых спрачак «хто большы патры-ёт», неабходна мочна ў згоднай па-

става ўсіх нас ды зымястоўны, аўтары-страва ўсіх нас ды зымястоўны, аўтары-

страва ўсіх нас ды зымястоўны, аўтары-

Першыя крокі Айзэнгауэра

(Заканчэнне)

Такім чынам аптымізм Даллеса з съ-туаціі ў Заходній Эўропе на ёсць глы-бокі. Пасля апошніх вайны Амерыка выдала краінам съвету 40 мільярдаў да-ляраў дапамогі, з чаго Заходнія Эўропа, а ў першую чаргу Вялікабрытанія, Фран-цыя, Задзіночныя Італія, атрымала роўна 30 мільярдаў. У сваім пасланні да кангрэсу прэзыдэнт Айзэн-гауэр спрэцізыраваў, што Амерыка будзе дапамагаць заходні-эўрапейскім краінам атрымліваць пасловіцы «згары».

Зразумела, што такі стан пача-ва-пследнік вывоздзіць з цярпі

